

คู่มือปฏิบัติงานโครงการโคบาลบูรพา (โคเนื้อ)

หน่วยงานที่รับผิดชอบกองส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
หน่วยงานสนับสนุน กรมพัฒนาที่ดิน, สำนักงานปศุสัตว์ที่ขึ้นเพื่อเกษตรกรรม, กรมชลประทาน, กรมฝนหลวงและ
การบินเกษตร, กรมส่งเสริมการเกษตร, กรมทรัพยากรธรณี, กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์
และสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

- วัตถุประสงค์**
1. เพื่อช่วยเหลือฟื้นฟูอาชีพเกษตรกรในพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้ง และส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร
ในพื้นที่ ส.ป.ก. ด้วยการปรับเปลี่ยนพื้นที่ปลูกพืชที่ไม่เหมาะสมหรือให้ผลผลิตต่ำมาเลี้ยงปศุ
สัตว์ ที่สามารถสร้างรายได้อย่างมั่นคงและเป็นอาชีพที่ยั่งยืน
  2. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมโคเนื้ออย่างครบวงจรในพื้นที่ภาคตะวันออก

ระยะเวลาดำเนินการปีพ.ศ. 2560 – พ.ศ. 2565 (6ปี)

สิ่งที่ได้รับจากโครงการ

1. รัฐบาลสนับสนุน ดังนี้
  - 1.1 อุดหนุนแม่พันธุ์โคเนื้อ จำนวน 6,000รายๆละ 5 ตัว รวม 30,000 ตัว
  - 1.2 อุดหนุนปัจจัยการผลิตพืชอาหารสัตว์ จำนวน 6,000 รายๆละ 5 ไร่ๆละ 2,000 บาท รวม
10,000 บาทต่อราย
2. กรมปศุสัตว์กู้ยืมเงินจากกองทุนสงเคราะห์เกษตรกรจำนวน 348,000,000 บาทให้กลุ่มเกษตรกรกู้ยืมโดย
ปลอดภาระดอกเบี้ยเพื่อใช้จัดหาปัจจัยการผลิตแก่เกษตรกร จำนวน 6,000 รายๆละ 58,000 บาท ได้แก่
  - 2.1 ค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนโคเนื้อ จำนวน 6,000 รายๆละไม่เกิน 50,000 บาท เป็นเงิน 300 ล้านบาท
  - 2.2 ค่าชุดเจาะบ่อบาดาล บ่อดอก หรือบ่อน้ำตื้น จำนวน 6,000 รายๆละไม่เกิน 8,000 บาทเป็นเงิน 48ล้านบาท

หลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการโคบาลบูรพา

1. นิยาม
  - 1.1 องค์กรเกษตรกร หมายถึง สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนนิติบุคคล หรือวิสาหกิจชุมชน
  - 1.2 โครงการ หมายถึง โครงการโคบาลบูรพา
  - 1.3 เกษตรกร หมายถึง เกษตรกรซึ่งเป็นสมาชิกของสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียน
นิติบุคคล/วิสาหกิจชุมชน และเป็นผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้เข้าร่วมโครงการโคบาลบูรพา

2. เป้าหมาย

- 2.1 ส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อแก่เกษตรกรในรูปกลุ่ม รวมจำนวน 6,000 ราย เลี้ยงโคเนื้อเพศ
เมียพันธุ์ดีรายละ 5 ตัวรวม 30,000 ตัว
- 2.2 ส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์พันธุ์ดี จำนวน 6,000 รายๆ ละ 5 ไร่ รวม 30,000 ไร่

3.เงื่อนไขและคุณสมบัติขององค์กรเกษตรกร และเกษตรกร

3.1 คุณสมบัติขององค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้

- 1) ต้องเป็นสหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนนิติบุคคล/วิสาหกิจชุมชน
- 2) ต้องมีแผนการผลิต การตลาดเบื้องต้น
- 3) ต้องไม่ผิดนัดชำระหนี้เงินทุนของทางราชการเว้นแต่ส่วนราชการที่รับผิดชอบเงินทุนจะเห็นว่ามิใช่ความผิดขององค์กรเกษตรกร

3.2 คุณสมบัติของเกษตรกร

1) เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการมีสัญชาติไทย อายุ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ ดังนี้

-พื้นที่ประกาศเป็นเขตให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน(ภัยแล้ง) จังหวัดสระแก้วปี 2557-2560 จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภออรัญประเทศ อำเภอโคกสูง และอำเภอวัฒนานคร

-พื้นที่ ส.ป.ก.ที่ยึดคืนตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 36/2559 ลงวันที่ 5 กรกฎาคม 2559 จังหวัดสระแก้ว จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภออรัญประเทศ อำเภอโคกสูง อำเภอวัฒนานคร

2) เป็นสมาชิกองค์กรเกษตรกร (สหกรณ์/กลุ่มเกษตรกรที่จดทะเบียนนิติบุคคล/วิสาหกิจชุมชน) โดยผ่านการรับรองคุณสมบัติจากคณะกรรมการหมู่บ้านที่สมาชิกฯ มีภูมิลำเนาตั้งอยู่และผ่านการกลั่นกรองคุณสมบัติจากคณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว

3) องค์กรเกษตรกร รวมถึงเกษตรกรที่มีสิทธิ์เข้าร่วมโครงการโคบาลบูรพา ต้องไม่อยู่ระหว่างเข้าร่วมโครงการ ดังนี้

-โครงการฟาร์มโคเนื้อสร้างอาชีพ ระยะที่ 1 และ 2

-โครงการปรับเปลี่ยนพื้นที่ไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อและกระบือ ภายใต้โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ

-โครงการปรับพื้นที่ทำนาไม่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพปศุสัตว์

-โครงการอนุรักษ์และพัฒนาการผลิตกระบือ

-โครงการธนาคารโค-กระบือเพื่อเกษตรกร ตามพระราชดำริ (ที่ได้รับ 5 แม่)

3.3 มีที่ตั้งฟาร์ม และมีภูมิลำเนาที่สามารถดูแลฟาร์มโคเนื้อของตนเองได้ตลอดเวลา

3.4 มีพื้นที่เพียงพอสำหรับการก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนมีขนาดไม่ต่ำกว่า 4x8 ตารางเมตร มีราวคอก มีของบังคับสัตว์ พื้นที่ปล่อยลาน และมีพื้นที่ขุดเจาะบ่อบาดาล บ่อดอก หรือบ่อน้ำตื้นได้

3.5 มีพื้นที่ของตนเองสำหรับปลูกพืชอาหารสัตว์ ไม่น้อยกว่า 5 ไร่ โดยเป็นพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ ได้แก่ โฉนด นส.3 ส.ป.ก. หรือสิทธิ์ในการครอบครอง/ทำกิน เช่น สค.1 ภบท.5 ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอ โดยมีหนังสือรับรองจากหน่วยงานราชการ หรือใช้พื้นที่เช่าที่มีสัญญาเช่าใช้ประโยชน์เป็นระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 6 ปี จนสิ้นสุดระยะเวลาตามโครงการทั้งนี้ ยกเว้นพื้นที่ป่าสงวน และพื้นที่ความมั่นคงทางทหาร

3.6 เกษตรกรจะต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเลี้ยงโคเนื้อมาเลี้ยงแบบประณีต (Intensive Farm)

3.7 เกษตรกรต้องส่งลูกโคเนื้อเพศเมีย จำนวน 5 ตัวแรกของฝูง อายุไม่ต่ำกว่า 12 เดือนคืนให้โครงการ เพื่อนำไปส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ตามแนวทางประชารัฐเป็นการขยายผลโครงการฯ ให้เกษตรกรรายต่อไป

ทั้งนี้ เมื่อสิ้นสุดสัญญาตามโครงการถ้าเกษตรกรไม่สามารถคืนลูกโคเพศเมียครบ 5 ตัว ต้องจัดหาลูกโคเพศเมียอายุไม่ต่ำกว่า 12 เดือน ที่มีความสมบูรณ์พันธุ์และมีแนวพันธุ์เดียวกับแม่โคตามโครงการฯ คืนโครงการให้ครบ

3.8 เมื่อเกษตรกรคืนลูกโคเพศเมียอายุไม่ต่ำกว่า 12 เดือน ให้แก่ผู้ให้ยืมแล้ว ให้ผู้ให้ยืมทำการมอบแม่โคเป็นกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้ยืมเมื่อครบกำหนด 6 ปี ตามระยะเวลาโครงการในปี พ.ศ. 2565

3.9 องค์การเกษตรกรรวมถึงเกษตรกรต้องยินยอมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขของโครงการ

4. พื้นที่ดำเนินการ จังหวัดสระแก้ว

5. การดำเนินงาน

5.1 บริหารจัดการโดยคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา

1) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานโครงการโคบาลบูรพา ประกอบด้วย

- คณะกรรมการอำนวยการโครงการโคบาลบูรพา(เอกสารแนบที่ 1)
- คณะกรรมการบริหารโครงการโคบาลบูรพา(เอกสารแนบที่ 2)
- คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา ระดับเขต(เอกสารแนบที่ 3)
- คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพาจังหวัดสระแก้ว(เอกสารแนบที่ 4)

5.2 การประชาสัมพันธ์โครงการฯ

กรมปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์เขต/จังหวัด และส่วนราชการสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และจังหวัดสระแก้ว ดำเนินการประชาสัมพันธ์(เอกสารแนบที่ 5)ให้เกษตรกร/องค์กรเกษตรกร ทราบรายละเอียดและเชิญชวนสมัครเข้าร่วมโครงการโคบาลบูรพา

5.3 การรับสมัครเข้าร่วมโครงการโคบาลบูรพา

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด รับสมัครองค์กรเกษตรกรเข้าร่วมโครงการตามแบบฟอร์มใบสมัคร (เอกสารแนบที่ 7)โดยสมาชิกขององค์กรเกษตรกรต้องมีคุณสมบัติตามที่โครงการกำหนดและผ่านการรับรองคุณสมบัติจากคณะกรรมการหมู่บ้าน แล้วรวบรวมใบสมัคร ส่งให้คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพาจังหวัดสระแก้ว ทำการกลั่นกรองคุณสมบัติตามที่โครงการกำหนด แล้วเสนอผ่านคณะกรรมการ Single Commandและส่งผลให้คณะกรรมการพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด เป็นผู้อนุมัติให้เข้าร่วมโครงการโคบาลบูรพา

5.4 เงื่อนไขการเข้าร่วมโครงการ

1) เกษตรกรต้องยื่นความจำนงขอเข้าร่วมโครงการ (เอกสารแนบที่ 6)ต่อองค์กรเกษตรกร

/เพื่อให้.....

เพื่อให้องค์กรเกษตรกร ใช้แนบในการสมัครเข้าร่วมโครงการ(เอกสารแนบที่ 7) ที่สำนักงานปศุสัตว์จังหวัด พร้อมแนบบทตรวจความพร้อมขององค์กรเกษตรกร(เอกสารแนบที่ 8) และแบบตรวจความพร้อมของเกษตรกร(เอกสารแนบที่ 9)

2) องค์กรเกษตรกรที่ผ่านการอนุมัติเข้าร่วมโครงการ ต้องทำบันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างกรมปศุสัตว์กับองค์กรเกษตรกร(เอกสารแนบที่ 12)เพื่อดำเนินโครงการฯให้บรรลุตามวัตถุประสงค์

3) องค์กรเกษตรกรต้องทำสัญญาการกู้ยืมเงินกับกรมปศุสัตว์(เอกสารแนบที่13) พร้อมแนบเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนสินเชื่อหรือแผนกู้ยืมเงิน

4) เกษตรกรต้องทำสัญญาอัยโคเพื่อการผลิตภายใต้โครงการโคบาลบูรพาระหว่างกรมปศุสัตว์กับเกษตรกร (เอกสารแนบที่15)

5) กรมปศุสัตว์ทำการมอบอำนาจให้ปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วลงนามในสัญญาอัยโค และสัญญาค้ำประกัน

5.5 การกู้ยืมเงิน

1) องค์กรเกษตรกร ยื่นขอสินเชื่อกับกรมปศุสัตว์

2) สมาชิกขอสินเชื่อกับองค์กร รายละเอียดไม่เกิน 58,000 บาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ดังนี้

- ค่าก่อสร้างหรือปรับปรุงโรงเรือนโคเนื้อ รายละเอียดไม่เกิน 50,000 บาท

- ค่าชุดเจาะบ่อบาดาล บ่อดอก หรือบ่อน้ำตื้น รายละเอียดไม่เกิน 8,000 บาท

หมายเหตุ : การจ่ายเงินกู้ตาม2) จะจ่ายให้ได้ก็ต่อเมื่อ ได้ผ่านการรับรองจากองค์กรเกษตรกรว่าได้ดำเนินการเสร็จแล้ว และผ่านการตรวจสอบจากคณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้วโดยแนบเอกสาร และหลักฐานค่าใช้จ่ายตามที่โครงการโคบาลบูรพา กำหนด

5.6 การส่งคืนเงินกู้ยืม

1) องค์กรเกษตรกร จะต้องเรียกเก็บเงินต้นจากเกษตรกรก่อนครบกำหนดการชำระคืนให้กับกรมปศุสัตว์ ซึ่งองค์กรเกษตรกรจะต้องส่งคืนเงินต้นให้กับกรมปศุสัตว์ตามแผนการชำระเงิน ดังนี้

- ปีที่ 4 ของโครงการ(ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2563 ส่งคืนเงินต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของเงินต้น)

- ปีที่ 5 ของโครงการ(ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2564 ส่งคืนเงินต้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 30 ของเงินต้นคงเหลือ)

- ปีที่ 6 ของโครงการ(ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2565 ส่งคืนเงินต้นที่เหลือทั้งหมด)

5.7 การจัดหาแม่โคเนื้อ

กรมปศุสัตว์จัดซื้อและสนับสนุนแม่พันธุ์โคเนื้อตามคุณลักษณะที่กำหนด(เอกสารแนบที่ 11)

/5.8 การจัด.....

5.8 การจัดทำบันทึกข้อตกลงสัญญา

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วประสานองค์กรเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการจัดทำเอกสารประกอบแผนขอสินเชื่อ ดังนี้

- 1) บันทึกข้อตกลง (MOU) ระหว่างกรมปศุสัตว์กับองค์กรเกษตรกร (เอกสารแนบที่ 12) ตามคำสั่งกรมปศุสัตว์ที่ 449/2560 เรื่อง มอบอำนาจให้ปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมปศุสัตว์เอกสารแนบที่ 5)
- 2) สัญญากู้ยืมเงิน ระหว่างกรมปศุสัตว์กับองค์กรเกษตรกร(เอกสารแนบที่ 13)
- 3) สัญญากู้ยืมเงินระหว่างองค์กรเกษตรกรกับสมาชิก(เอกสารแนบที่ 14)
- 4) สัญญาเืมโคเพื่อการผลิต ภายใต้โครงการโคบาลบูรพา(เอกสารแนบที่ 15)

5.9 การจัดทำทะเบียนโคเนื้อ

มีการทำเครื่องหมายประจำตัวสัตว์โดยตราหมายเลข 2 (สอง) ที่บริเวณสะโพกด้านซ้ายด้วยเบอร์ร้อนหรือเบอร์เย็น บัตรประจำตัวสัตว์และได้รับการขึ้นทะเบียนสัตว์ของกรมปศุสัตว์

5.10 การถ่ายทอดองค์ความรู้แก่เกษตรกร

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วดำเนินการส่งเสริมพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้การเลี้ยงโคเนื้อแบบประณีตแก่เกษตรกรเป้าหมายก่อนส่งมอบโคโดยประสานหน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาเพิ่มเติมความรู้ในส่วนที่เกี่ยวข้อง

5.11 การส่งเสริมการปลูกพืชอาหารสัตว์

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้ว สนับสนุนเงินอุดหนุน เป็นปัจจัยการผลิตพืชอาหารสัตว์ (ค่าเตรียมแปลง/ค่าท่อนพันธุ์/ค่าเมล็ดพันธุ์/ค่าปุ๋ย) และศูนย์วิจัยและพัฒนาอาหารสัตว์สระแก้ว ร่วมให้คำแนะนำการจัดการและใช้ประโยชน์พืชอาหารสัตว์เลี้ยงโคเนื้อแก่เกษตรกรเป้าหมาย

5.12 การดูแลสุขภาพโคเนื้อ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วร่วมกับสำนักควบคุม ป้องกัน และบำบัดโรคสัตว์ ให้บริการดูแลสุขภาพโคเนื้อ รวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันโรค

5.13 การให้บริการผสมพันธุ์โคเนื้อ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วร่วมกับศูนย์วิจัยการผสมเทียมและเทคโนโลยีชีวภาพ ชลบุรี และองค์กรเกษตรกร ให้บริการผสมเทียมและแก้ไขปัญหาการผสมติดยาก และ/หรือ ศูนย์วิจัยและบำรุงพันธุ์สัตว์สนับสนุนพ่อพันธุ์โคเนื้อ

5.14 การใช้ประโยชน์มูลโคเนื้อ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สนับสนุนการใช้ประโยชน์จากมูลโคเนื้อและผลิตปุ๋ยอินทรีย์ และพลังงานทดแทน

5.15 การจัดทำบัญชีครัวเรือน

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดร่วมกับสำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัด ส่งเสริมและสนับสนุน การทำบัญชีครัวเรือน/บัญชีฟาร์มให้กับเกษตรกรทุกราย

5.16 การสนับสนุนด้านการตลาด

1) กรมส่งเสริมสหกรณ์ ร่วมกับคณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว ทำ การจัดตั้งสหกรณ์โคบาลบูรพา เพื่อบริหารจัดการโคเนื้อตามโครงการให้ครอบคลุมตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ

2) คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว จัดทำบันทึกข้อตกลงความ ร่วมมือ (MOU) กับสหกรณ์เครือข่ายโคเนื้อ เพื่อจำหน่ายลูกโคต้นน้ำ หรือโคขุน

3) คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว ร่วมกับจังหวัดสระแก้ว สนับสนุนการสร้างร้านโคบาลบูรพาสตีกเฮาส์ ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว เพื่อขายผลิตภัณฑ์และโปรโมทสินค้าเนื้อโค

5.17 การขยายผลโครงการ

สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดสระแก้วจัดสรรลูกโคเนื้อเพศเมีย อายุ 12 เดือน ที่เกษตรกรคืนลูก โคเนื้อเพศเมีย ให้กับโครงการเพื่อสนับสนุนเกษตรกรรายต่อไป รายละ 5 ตัวตามเงื่อนไขที่โครงการกำหนด

ทั้งนี้ คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพา จังหวัดสระแก้ว ทำการคัดเลือกเกษตรกรที่มี คุณสมบัติเหมาะสมเพื่อขึ้นทะเบียนเป็นผู้รับมอบลูกโคเนื้อเพศเมียในระยะขยายผล และทำการจัดสรรลูกโคเนื้อ จำนวน 5 ตัว ที่ได้รับมอบคืนมา ให้กับเกษตรกรรายใหม่โดยใช้หลักเกณฑ์ของโครงการโคบาลบูรพาในระยะแรก โดยอนุโลม

5.18 การติดตามประเมินผลโครงการ

คณะกรรมการโครงการโคบาลบูรพาจังหวัดสระแก้ว กำกับติดตามและรายงานให้ปศุสัตว์ เขต และกรมปศุสัตว์ทราบความก้าวหน้าทุกเดือน